

Innehållsförteckning

Grundläggande information	2
Aktiva ämnen	2
Former	2
Användning	3
Varianter	3
Önskade effekter	3
Oönskade effekter	3
Negativa följder av långvarigt bruk:	3
Hemodling och marknad	4
Användarprofiler	4
Myter	5
Laglig status	6
Straffbart bruk och påföljder	6
Anteckningar i register	6
Utdrag om brottslig bakgrund	7
Lösningar i olämplighetsfrågor om studierätt (SORA).....	8
Avbestraffning, avkriminalisering, reglering och legalisering	8
Beroende	8
Syntetiska cannabinoider	9

Grundläggande information

Aktiva ämnen

- Cannabis är ett narkotiskt och medicinskt ämne som framställs av en hampväxt. Växten innehåller tiotals olika cannabinoider, varav den främsta i berusningssyfte är tetrahydrocannabinol, THC. Av de övriga cannabinoiderna har till exempel cannabidiolen CBD medicinsk effekt. I hemodlad cannabis eftersträvas en så hög halt av THC som möjligt i jämförelse med vildväxande cannabis som är mildare.

Former

- Marijuana (grönaktig, gulaktig eller brun, torkad och smulig massa). THC-halten är oftast 1–15 procent.
- Hasch (gråaktig, brun eller nästan svart torkad platta). THC-halten är oftast 2–8 procent (kan vara upp till 20 procent).
- Hascholja (grönaktig, brunaktig, svart eller nästan färglös olja). THC-halten är oftast 15–20 procent. Mycket sällsynt i Finland.
- Fiber- och oljehampa
 - Ingen narkotisk effekt, inom EU måste THC-halten ligga under 0,2 procent.
 - Lätt att odla, många fördelar.
 - Många olika användningsområden, av oljehampa tillverkas bland annat livsmedel och tvål och av fiberhampa till exempel hampbetong och kläder.
 - Antalet odlare har ökat kraftigt, men efterfrågan överstiger fortfarande utbudet.
- Medicinsk cannabis
 - I Finland används fem olika medicinska cannabispreparat. Läkemedelspreparatet Sativex som innehåller cannabis fick försäljningstillstånd i Finland 2012. Det innebär att man inte behöver ett specialtillstånd för Sativex, utan att det räcker med ett recept utfärdat av en neurolog eller en läkare vid en neurologisk enhet. Med ett specialtillstånd utfärdat av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea kan man få köpa preparat som innehåller torkade blomställningar av cannabisväxten. Tillståndet beviljas för ett år i taget. I Finland har recept på medicinsk cannabis skrivits ut bland annat till personer som har sjukdomen MS, Parkinsons sjukdom, svår reumatism, aids, cancer eller kronisk migrän. Kontraindikationer för medicinsk cannabis är psykossjukdomar, betydande psykiska störningar undantagsvis tillhörande depression, överkänslighet för cannabinoider, graviditet (såvida det inte anses att de risker som fostret eventuellt utsätts för är mindre än nyttan av behandlingen) samt amning (med beaktande av att en betydande mängd cannabinoider går över i bröstmjölken och de eventuella negativa effekterna som detta har för barnets utveckling).
 - Sativex innehåller två vegetabiliska cannabinoider, tetrahydrocannabinol (THC) och CBD. En spraydos Sativex innehåller 2,7 mg THC och 2,5 mg CBD, med andra ord är förhållandet nästan 1:1. Av växtpreparaten innehåller Bedrocan 22 procent THC och mindre än en procent CBD, Bediol cirka 6,3 procent THC och cirka 8 procent CBD. Dessa inhaleras med en förångare eller tas som varmvattenextrakt. Dessutom finns det orala kapslar som inte är vegetabiliska, utan innehåller någon bestämd syntetisk cannabinoid.

Användning

- Röks som cigarett eller i pipa. Ofta blandad med tobak.
- I mat eller bakverk
- Genom att förånga med en så kallad vaporizer, förångare. När man använder en förångare hettas blomställningen till 180–200 graders temperatur, varvid de verksamma ämnena förångas men växtdelarna ännu inte antänds.
- Medicinsk cannabis används i sprayform eller som kapslar

Varianter

- Vanligast är olika varianter av arterna sativa och indica
 - Sativa (innehåller mer THC än CBD) anses ofta passa för cannabisbruk som sker dagtid. Ger en energikick och har en stimulerande verkan. Typiska sativavarianter är bland annat Durban Poison och Haze.
 - Indicavarianterna lugnar och kan göra att man har svårt att ta sig upp ur soffan. Typiska indicavarianter är bland annat Blue Mystic och Ice.
 - Dessutom finns det hybridvarianter med en varierande andel indica och sativa. Beskrivs vanligtvis som indica- eller sativadominerade.

Önskade effekter

- Man vill uppnå ett rus och beroende på sort, antingen slappna av eller få energi
- Lindriga hallucinationer
- Tidsuppfattningen störs
- Förstärkta associationer
- Samvaro, sällskaplighet

Oönskade effekter

- Ångest, paranoia
- Panikattacker
- Förvirringstillstånd, hallucinationer
- Depression
- Yrsel, svimningsanfall
- Illamående
- Psykotiska störningar

Negativa följder av långvarigt bruk:

- Försämrade kognitiv förmåga
- Minnessvårigheter
- Ökad risk för akut psykos
- Samband med schizofreni
- Ökad risk för depression, ångest och affektiva störningar
- Nedsatt fertilitet
- Minskad sexlust (i synnerhet hos män)

Hemodling och marknad

- Enligt polisens uppskattning är marknaden i Finland nästan helt inhemsk, i synnerhet i fråga om marijuana
- Antalet hemodlare uppskattas till cirka 10 000 och det genomsnittliga antalet plantor per odlare till 1–5
- Det är lätt att komma igång bland annat med hjälp av internet, vänner och andra odlare
- Små mängder kan lätt odlas med mycket små satsningar. På sommaren kan växten även odlas utomhus.
- En del odlare odlar yrkesmässigt i stora hallar och produktionen går direkt till försäljning.

Användarprofiler

Det vanligaste är att cannabis används under ett visst skede i livet.

En del använder inte cannabis själv, men beundrar den livsstil och den civila olydnad som förknippas med den. En del använder cannabis då och då, andra varje vecka och en del till och med dagligen.

→ Det är viktigt att komma ihåg att de önskade och oönskade följderna är mycket olika beroende på hur frekvent cannabisbruket är.

- *Förtjust på avstånd*
 - Intresserad av fenomenet, idealiserar livsstilen runt cannabis. Fred och kärlek.
- *Nyförälskad*
 - Har provat vid 1–5 tillfällen, ofta i berusat tillstånd och bland vänner.
 - Ser enbart goda sidor i cannabis.
- *Fast förhållande*
 - Cannabis är med på veckosluten, ibland även under veckorna
 - Medveten om nackdelarna, men tänker inte själv råka ut för dem
 - Mitt liv, mina val. Den största nackdelen är fortfarande att det är olagligt
- *Äktenskap*
 - Hemodling, daglig användning.
 - Odlandet och bruket har blivit en slags "hifi"-prestation.
 - Söker och delar också med sig av information
 - Tycker att det är viktigt att cannabis legaliseras
- *Triangelndrama*
 - Psykiska problem -> medicinering med cannabis (paradox)
 - Benzo-preparat?
 - Beroende
 - Alkoholen är också med i bilden
- *Promiskuös*
 - Använder när det finns tillgängligt, inte så noga vilket preparat
 - Problemen uppstår främst på grund av berusningstillståndet
 - Olagligheten utgör ett hinder för användningen

Myter

- Cannabis är ofarligt
 - Alla rusmedel är förknippade med vissa risker, i synnerhet för unga.
- Cannabis är hälsosammare än alkohol
 - För det första så finns det inga rusmedel som är hälsosamma. Både alkohol och cannabis har sina nackdelar som skiljer sig från varandra eftersom rusmedlen har olika verkan. Det finns ingen poäng med att jämföra. Dessutom är rusmedelskulturen annorlunda i Finland än i många andra länder.
- Jag har kontroll över min användning, jag blir inte beroende
 - Man kan bli beroende av alla rusmedel. På detta inverkar bland annat hur stora mängder man använder samt vilka känslor och positiva effekter man upplever sig få av rusmedlet.
- Mitt liv och min ensak, mitt narkotikabruk angår inte andra
 - I synnerhet hos unga kan rusmedelsbruket påverka bland annat föräldrarna, syskonen, vännerna och skolgången.
- Hampa kan användas för att tillverka många nyttiga produkter, till exempel kläder
 - Fiberhampa har länge använts för att tillverka bland annat rep, kläder och dylikt. Skillnaden är att fiberhampa inte innehåller höga halter av THC som ger den berusande effekten.
- Cannabis hjälper mot många sjukdomar
 - Det har konstaterats att cannabis hjälper vid vissa sjukdomar. I Finland får man cannabis med ett specialtillstånd och det finns ett litet antal användare, till exempel personer med sjukdomen MS.
- Cannabis är lagligt i Nederländerna, varför inte hos oss?
 - Varje land har sin egen narkotikapolitik. I Nederländerna har man velat dämpa användningen av tyngre droger och därför skapat det system som man har idag.
- Alla andra använder cannabis, varför inte jag också?
 - De flesta ungdomarna har aldrig testat cannabis och även av dem som gjort det är det bara ett fåtal som fortsätter användningen.
- Cannabis har inget med tunga droger att göra
 - Storskalig odling av cannabis sker inom den organiserade brottsligheten, så till den delen har cannabis med tunga droger att göra.
- Egenodlad cannabis är en äkta ekologisk produkt
 - Plantorna som odlas hemma är förädlade sorter och därmed långt ifrån den vildväxande växten. Arterna förädlas och halterna justeras.
- Alla pengar går åt till cannabis.
 - Cannabis är inte speciellt dyrt längre, på grund av att hemodlingen ökat. Ett gram (som för en nybörjare är cirka 3–5 portioner) kostar vanligtvis 10–20 euro.
- Alla hamnar i psykos och insjuknar i schizofreni
 - Inte alla, men cannabis ökar risken för att dessa tillstånd utlöses. Själva ämnet orsakar inget av dessa tillstånd.
- Cannabis är en inkörsport till tyngre droger
 - Redan siffrorna om antalet som provar och använder avslöjar att det inte finns någon direkt koppling, men risken är större hos cannabisbrukare. De flesta av dem som använder tunga droger har använt cannabis.
- Cannabisbrukare hör till dem som har det sämre ställt

- Cannabis hör inte hemma i enbart vissa befolkningsgrupper, utan används av alla slags människor oberoende av ställning.
- Provar man en gång så är man fast
 - Risken för att bli beroende är alltid större än för en person som vägrar cannabis, men de flesta cannabisbrukarna provar eller använder cannabis sporadiskt.

Laglig status

Straffbart bruk och påföljder

- Om narkotikabrott stadgas i strafflagen (1889/39). En lag om ändring av strafflagen (654/2001), där straffbart bruk av narkotika (fängelse i högst sex månader) definieras, trädde i kraft 2001. Straffbart bruk av narkotika är det lindrigaste narkotikabrottet enligt strafflagen. Den som olagligen brukar narkotika eller för eget bruk innehar eller försöker anskaffa en liten mängd narkotika gör sig skyldig till straffbart bruk av narkotika. Huruvida mängden bedöms som liten beror också på vilken drog det är fråga om.
- Också odling och import av cannabis och att ge cannabis gratis till en vän är straffbart bruk av narkotika.
- I riksåklagarens och inrikesministeriets anvisningar räknas cannabis till en lägre straffklass. I praktiken kan polisen och åklagaren förhålla sig mildare gentemot en cannabisbrukare än en person som använder till exempel amfetamin eller opiater.
- Riksåklagaren har uppmanat åklagare att för 15–18-åriga unga som för första gånger åker fast för narkotika ordna ett enskilt samtal, dit utöver den unga själv även hans föräldrar, en representant för socialmyndigheten och polisen kallas. Avsikten med förfarandet är att belysa narkotikabrukets brottsliga karaktär och klandervärdhet för den unga och att ta reda på den ungas situation i allmänhet och vilka de bästa fortsatta åtgärderna är. Om det visar sig att det inte är ändamålsenligt att avstå från straffyrkande kan den unga få bötesstraff. Enligt uppgifter som fåtts från riksåklagarverket har antalet enskilda samtal ökat kraftigt under de senaste åren. Till exempel hölls det 40 samtal 2008, redan 154 samtal 2011 och 281 samtal 2014. Detta är två tredjedelar av de unga som för första gången åkt fast för cannabisbruk.

Anteckningar i register

H-anteckning (H står för Huumenumero, dvs. drognummer vilket var polisens tidigare anteckning)

- I straffregistret antecknas uppgifterna om de straff som personen har dömts till i Finland:
 - ovillkorligt fängelsestraff
 - övervakningsstraff
 - samhällstjänst
 - villkorligt fängelsestraff
 - böter i samband med villkorligt fängelsestraff (böter som tilläggstraff)
 - samhällstjänst eller övervakning
 - ungdomsstraff
 - böter i stället för ungdomsstraff
 - avsättning
- Övriga bötesstraff och förvandlingsstraff än de ovan nämnda antecknas inte i straffregistret

- I polisens register görs alltid en anteckning som sparas 1–20 år beroende på hur allvarligt brottet är. Till exempel straffbart bruk av narkotika syns i registret högst tre år. Dessa uppgifter syns även i utdraget om brottslig bakgrund. Anteckningar om narkotikabrott i sin tur sparas i straffregistret minst fem år
- Uppgifterna om en person utplånas ur polisens register vid olika tidpunkter beroende på straffets stränghet

När det från den givna lagkraftvunna domen förflutit fem år:

- Villkorligt fängelsestraff, böter som tilläggsstraff i samband med villkorligt fängelsestraff, samhällstjänst eller övervakningsstraff, ungdomsstraff eller böter i stället för ungdomsstraff
- Avsättning
- Samfundsbot

Tio år:

- Ovillkorligt fängelse i högst två år
- Samhällstjänst

Tjugo år:

- Fängelse i minst två och högst fem år
- Om ett straff inte döms ut eftersom gärningsmannen saknar förmåga att förstå gärningens natur

När personen avlidit eller fyller 90 år:

- Fängelse i minst fem år
- Senast då utplånas även alla andra anteckningar

- Om en person gör sig skyldig till nya brott innan en tidigare anteckning i straffregistret har utplånats, sparas alla anteckningar om personen i registret till dess att tiden för utplånande av den strängaste domen löpt ut. (Straffregisterlag 20.8.1993/770)
- Utöver dessa för polisen sina egna register, bland annat Informationssystemet för polisärenden (PATJA, signalementsregistret TUNT), Informationssystemet för misstänkta och registret för observationsuppgifter, i vilket enskilda personers angivelser antecknas. (Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet 22.8.2003/761)

Utdrag om brottslig bakgrund (från rättsregistercentralen)

- Med utdraget om brottslig bakgrund avses ett straffregisterutdrag som företes för arbetsgivaren, en tillståndsmyndighet, en läroanstalt eller en organisatör av frivilligverksamhet i Finland när en person ska arbeta med minderåriga.
- Utdrag om brottslig bakgrund för arbetstagare och studerande lämnas endast ut till vederbörande själv. Utdraget är endast avsett för att företes för en finsk arbetsgivare, tillståndsmyndighet, läroanstalt eller organisatör av frivilligverksamhet.
- I fråga om narkotika görs en anteckning i följande fall:

- narkotikabrott
- grovt narkotikabrott
- straffbart bruk av narkotika
- förberedelse till narkotikabrott
- främjande av narkotikabrott
- grovt främjande av narkotikabrott

Lösningar i olämplighetsfrågor om studierätt (SORA)

- Lagstiftningen gällande lösningar i olämplighetsfrågor om studierätt, SORA, är en förkortning av finskans SOveltumattomuuden RAtkaisuja. Lagstiftningen har som syfte att främja säkerheten inom utbildningen och i arbetslivet samt den ger utbildningsanordnare möjlighet att ingripa i olämplighets- och säkerhetsfrågor. Med bestämmelserna främjas patient- och klientsäkerheten, säkerheten för minderåriga, säkerheten inom studie- och arbetsgemenskaper samt säkerheten för den enskilda studeranden. Bestämmelserna tryggar även enskilda studerandes rättsskydd.
- På de villkor som anges i lagen om grundläggande yrkesutbildning (951/2011 34 a §) kan en utbildningsanordnare ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter, inläring i arbetet eller att den studerande är narkotikaberoende.

Avbestraffning, avkriminalisering, reglering och legalisering

I samtal om cannabis blandar man lätt ihop två olika saker: ska cannabisbruket vara lagligt på samma sätt som alkohol och cigaretter eller ska bruk och innehav av små mängder för eget bruk vara straffbelagt?

- Avbestraffning innebär att man inte straffbelägger användning även om det fortfarande är olagligt (jfr användningen av cykelhjälm).
- Avkriminalisering betyder att bruk och innehav är tillåtet och inte längre straffbelagt.
- Reglering betyder att produkten regleras (jfr alkohol), det vill säga att framställningen av och tillgången till den begränsas.
- Legalisering betyder att användning, innehav och den övriga produktions- och försäljningskedjan befrias. I detta fall regleras produktionen och handeln med stöd av andra bestämmelser än strafflagen.

I Europa varierar förhållningssätten gentemot cannabis till exempel från den strikta lagstiftningen i Finland och Sverige, där användningen av cannabis är kriminellt, till systemet i Nederländerna där små mängder får säljas under övervakade förhållanden. Uruguay är det första landet i världen som med statligt monopol legaliserat produktionen, distributionen och försäljningen av cannabis. Av delstaterna i USA har till exempel Colorado och Washington legaliserat cannabis, även om cannabis på federationsnivå fortfarande är en olaglig drog.

Beroende

Regelbunden användning på daglig basis kan leda till beroende, tvångsmässigt bruk och till att man tappar kontrollen över sitt bruk. Enligt uppskattning blir cirka 10 procent av cannabisbrukarna beroende. Beroendet utvecklas ungefär på samma sätt som ett alkoholberoende, men risken för att bli beroende är mindre än för dem som använder nikotin eller opioider.

På grund av den utbredda användningen av cannabis är cannabisberoende en av de vanligaste beroendesjukdomarna som diagnostiseras i västvärlden, även om bara en relativt liten andel av brukarna söker hjälp just på grund av beroendet – de flesta söker hjälp på grund av nackdelarna.

Med cannabis förknippas ingen akut risk för överdos.

Syntetiska cannabinoider

Syntetiska cannabinoider är ofta forskningskemikalier som framställs i berusningssyfte. Om deras effekter finns mycket lite klinisk forskningsdata. Syntetiska cannabinoider påverkar samma cannabinoidreceptorer som de cannabinoider som finns i cannabis men de har en annan kemisk struktur. Därför har de också annorlunda effekter jämfört med de cannabinoider som finns i cannabis. Ursprungligen utvecklades syntetiska cannabinoider för medicinsk forskning. I dagligt tal avser man med cannabis själva cannabisväxten och de cannabisprodukter som fås från växten. Syntetiska cannabinoider härstammar inte nödvändigtvis från cannabisväxten. Det bör observeras att cannabis innehåller minst 90 olika cannabinoider. En del av dem motverkar effekten av THC och kan därmed skydda användaren för vissa negativa effekter av cannabis. De vanligaste syntetiska cannabinoiderna som används i berusningssyfte kallas för JWH-018 eller JEHOVA och Spice.

Syntetiska cannabinoider är starkare än cannabis och medför även en risk för överdos. Vanligtvis är cannabinoidhalten okänd. De vanligaste negativa effekterna är panikattacker, illamående, humörsvängningar, hallucinationer och till och med kramper. Även i Finland har ungdomar hamnat på sjukhus på grund av överdoser.